

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА АДМІНІСТРАТИВНОГО, ФІНАНСОВОГО
ТА ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРАВА

Тернущак М. М.

ЛІСОВЕ ПРАВО

Методичні рекомендації

УДК 349.6:630]161.2(477)(072)
Т 35

Тернущак М. М.

Лісове право. Навчально-методичний комплекс для студентів 2 РВО спеціальність 205 «лісове господарство» географічного факультету. – Ужгород: ФОП Ребрик А. І., 2023. – 28 с.

Підготували:

Тернущак М. М. – д.ю.н., доцент, доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права ДВНЗ «УжНУ»;

Рецензенти:

Карабін Т.О. – д.ю.н., професорка, завідувачка кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права ДВНЗ «УжНУ»;

Потіш Л. А. – к.г.н., професор, професор кафедри лісового господарства.

*Навчально-методичний комплекс затвердження
на засіданні науково-методичної комісії юридичного факультету
УжНУ від 25.10.2023 року, протокол № 2.*

© Тернущак М. М., 2023
© ФОП Ребрик А. І., 2023

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ _____	4
2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ _____	5
3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ _____	7
4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ _____	7
5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ _____	9
6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ _____	14
7. РЕКОМЕНДОВАНІ БАЗОВІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ _____	22
ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ТЕМ КУРСУ _____	24

ЛІСОВЕ ПРАВО

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство
Освітня програма	Лісове господарство
Статус дисципліни	Нормативна
Мова навчання	Українська

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування Показників очна / заочна	Розподіл годин за навчальним планом	
	Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3 / 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90 / 90	3	2
	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 2 аудиторних – 36 / 10 самостійної роботи студента – 54	2	2
	Лекції:	
	20	6
	Практичні (семінарські):	
	16	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	немає	немає
Форма підсумкового контролю: усна	Самостійна робота:	
	54	80

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Лісове право» як дисципліна в підготовці фахівців лісогосподарського профілю допомагає розширювати світогляд студентів, зокрема, формує концептуальні поняття політики держави (економічні, екологічні та соціальні) в галузі лісових відносин.

Мета курсу – набуття студентами знань з історії розвитку лісового права як науково-практичної дисципліни, розуміння її суті, механізмів та інструментів державного регулювання лісових відносин в Україні й за кордоном та їх правових аспектів.

Вивчення цієї дисципліни надає можливості здобувачеві бачити та розуміти проблематику процесів лісової політики, її принципів, цілей, завдань та основних компонентів; ознайомленні з елементами лісopolітичної субсистеми, через які відбувається реалізація інтересів щодо лісу; вивченні сучасного лісового законодавства, реалізованого в “Конституції України”, “Лісовому кодексі України” та інших законодавчих актах держави; ознайомленні з законодавчо-правовими засадами національної лісової політики та міжнародними зобов’язаннями щодо управління лісами та лісовим господарством на засадах сталого розвитку.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти таких компетентностей:

- здатність до аналізу інформації про теоретичні засади та основні поняття, принципи, систему інструментів лісового права;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел лісового законодавства України;
- здатність застосовувати знання у практичній сфері стосовно організації та правового регулювання особливостей лісової сертифікації як інструменту лісової політики України;
- здатність аналізувати можливості участі громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством.

- **Інтегральна компетентність:**
- Здатність розв'язувати складні задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері лісового і мисливського господарства.
- **Загальні компетентності (ЗК):**
- ЗК 1. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК 5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.
- ЗК 6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 7. Здатність працювати в міжнародному контексті
- **Фахові компетентності спеціальності (ФК):**
- ФК -1 Здатність критично осмислювати проблеми лісового господарства й дотичні міждисциплінарні проблеми та приймати ефективні рішення щодо їх вирішення.
- ФК -4 Здатність розробляти та реалізовувати поточні та стратегічні плани розвитку підприємств лісової галузі, беручи до уваги ресурси, ризики, а також економічні, правові та екологічні аспекти.
- ФК -5. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі лісового господарства у широких або мультидисциплінарних контекстах.
- ФК -6. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед населення для формування в них екологічного мислення, свідомості та відповідальності за стан довкілля.
- ФК -7. Здатність розробляти методи та застосовувати сучасний досвід для вирішення проблеми розвитку мисливського господарства, впорядковувати мисливські угіддя та організо-

увати мисливські господарства, розробляти напрямки розвитку мисливського туризму.

- ФК -8. Здатність системно мислити для організації комплексного багатоцільового використання лісових ресурсів (деревних, недеревних та нематеріальних), включаючи екосистемні послуги лісових фітоценозів.
- ФК -9. Здатність забезпечити організацію роботи та управління лісогосподарським виробництвом на підприємствах різного функціонального призначення.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Лісове право» є опанування освітньої програми «Лісове господарство» освітньої кваліфікації «Магістр».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-наукової програми «Лісове господарство» на другому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

ПРН-01 Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері лісового господарства та є основою для оригінального мислення, забезпечення сталого розвитку та проведення досліджень.

ПРН-2 Вільно спілкуватись усно і письмово українською та іноземною мовами при обговоренні професійних питань, досліджень та інновацій у сфері лісового господарства.

ПРН-3. Приймати ефективні рішення з питань лісового господарства, у тому числі у складних і непередбачуваних умовах; прогнозувати його розвиток; визначати фактори, що впливають на

досягнення поставлених цілей; аналізувати і порівнювати альтернативи; оцінювати ризики та імовірні наслідки рішень;

ПРН-4. Відшукувати необхідні дані в науковій літературі, базах даних та інших джерелах, аналізувати та оцінювати ці дані.

ПРН-5. Здійснювати управління складною діяльністю у сфері лісового господарства та у ширших контекстах, забезпечувати якість, оцінювати ефективність і результативність діяльності.

ПРН-6. Оцінювати стан лісових фітоценозів, лісових ресурсів в конкретних лісорослинних умовах, їх потенціал та прогнозувати можливості використання.

ПРН-7. Розробляти та реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері лісового господарства з урахуванням доступних ресурсів та ризиків, а також економічних, правових та екологічних аспектів.

ПРН-8. Розробляти та вдосконалювати технологічні і виробничі процеси, впроваджувати сучасні цифрові технології.

ПРН-9. Визначати критерії ефективності та обирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від зовнішніх та внутрішніх умов.

ПРН-10. Зрозуміло і недвозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з питань лісового господарства та дотичних проблем до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ПРН-11. Застосовувати сучасні експериментальні та математичні методи, цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення для розв'язання складних задач лісового та мисливського господарства.

ПРН-12. Здійснювати дослідження та/або провадити інноваційну діяльність з метою отримання нових знань та створення нових технологій й продуктів лісового та мисливського господарства та в ширших мультидисциплінарних контекстах.

ПРН-13. Оцінювати ризики господарювання за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН-14. Розробляти та реалізовувати проекти екологічно-безпечних прийомів і технологій ведення лісового в мисливського господарства з урахуванням природно- кліматичних особливостей регіону та економічної ефективності.

ПРН-15. Визначати напрями модернізації технологічних і виробничих процесів та впроваджувати новітні інформаційні технології.

ПРН-16. Вибирати оптимальну стратегію ведення лісового господарства залежно від комплексу умов.

Крім того, у відповідності освітній програмі «Лісове господарство» на другому (магістерському) рівні вищої освіти, вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання:

- вміти орієнтуватись в основних поняттях лісового права та структурі еколого-економічних суспільних відносин;
- вміти формувати цілі та задачі лісового права відповідно до національних особливостей лісокористування та міжнародних зобов'язань у сфері забезпечення екологічно збалансованого, економічно ефективного та соціально орієнтованого ведення лісового господарства;
- поглиблення знань та вмінь з національного лісового права, виділяти його сильні та слабкі сторони й формувати шляхи вдосконалення;
- набуття компетентності щодо забезпечення практичної реалізацію стандартів лісової сертифікації.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання знань студентів здійснюється відповідно до положень «Про організацію освітнього процесу в Державному вищому навчальному закладі «Ужгородський національний університет»» (п.5.2, 5.3), «Про порядок та методику проведення семестрових (курсових) екзаменів і заліків в «Ужгородському національному університеті» затверджених наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» №698/01-17 від 08.05.2015 р. та «Про оцінювання навчальних досягнень студентів ДВНЗ «УжНУ» за кредитно-модульною системою» затвердженого наказом ректора ДВНЗ «УжНУ» № 503/01-17 від 03.03.2015 р. (п.2.2.).

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: заслуховування виступів на практичних заняттях, та виступів на наукових заходах.

Форма модульного контролю: захист підготовленого есе перед аудиторією.

Форма підсумкового семестрового контролю є підсумковий контроль, який здійснюється у ході проведення усного заліку.

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: виступи на практичних заняттях, підготовка здобувачами есе.

Лекційні заняття передбачають викладення теоретичного матеріалу безпосередньо викладачем. Лекції охоплюють основний матеріал навчальної дисципліни.

Практичне (семінарське) заняття – це форма навчального заняття, на якому студентами вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у студента практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем організується дискусія з проблемних питань. Викладачем оцінюються виступи студентів, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати свою позицію.

Самостійна робота та індивідуальна робота

Самостійна робота є одним із видів навчальної роботи, яка передбачає, перш за все, самостійну роботу над книгою: підручниками, навчальними посібниками, науковими статтями, опублікованими в юридичних журналах та газетах, а також вивчення діючого законодавства. Під час користування рекомендованими та іншими навчальними посібниками необхідно врахувати, що в останні роки порядок утворення, структура, система і компетенція органів виконавчої влади в Україні та сама адміністративно-правова база державної служби зазнали суттєвих змін, які досі є суперечливими і нестабільними. Тому під час вивчення тем курсу вкрай необхідно звертатися до рекомендованих законодавчих та інших нормативних правових актів.

У процесі самостійної роботи з використанням складного обладнання, складних систем доступу до інформації (наприклад, комп'ютерних баз даних тощо), студенти мають можливість отримати необхідну консультацію або допомогу з боку фахівців.

Консультація

Консультація — це одна з форм навчального заняття. Консультації поділяються на групові та індивідуальні. За змістом — тематичні та передекзаменаційні. Консультації не повинні розглядатися як додаткові заняття чи підміняти їх. Студент може отримати консультацію, коли в нього з'явиться необхідність, подати індивідуальну заяву викладачеві. Студентів, які отримали незадовільну оцінку, слабо засвоюють учбовий матеріал, викладач може викликати на консультацію і при необхідності провести з ними додаткові заняття.

Консультації проводять викладачі, які ведуть лекційні курси, а також завідувачі кафедр. Форми проведення консультацій різноманітні. Ще найбільш поширена форма "питання — відповідь", коли студенти задають питання, а викладачі відповідають на них. Інколи консультації проводяться у вигляді бесіди викладача зі студентами з питань, які розглядаються.

Поточний контроль знань студентів здійснюється за двома складовими:

- контроль систематичності та активності роботи студента упродовж семестру;
- контроль за виконанням модульних завдань.

При контролі систематичності та активності роботи студента підлягають оцінці:

- активність на семінарських заняттях;
- результати контрольного тестування за темами семінарів;
- складання усного або письмового колоквиуму або виконання іншого творчого завдання;
- написання реферату та його захист;
- ведення словника або конспекту першоджерел нормативних документів, монографій тощо.

Максимальна оцінка контролю активності роботи студентів на семінарських заняттях становить 10 балів і є пропорційною відвідуванню та успішності виконання завдань.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Знання здобувачів ступеня магістр з дисципліни оцінюється за такими критеріями:

– оцінку «відмінно» (90-100 балів, A) заслуговує здобувач, який всебічно і глибоко володіє програмовим матеріалом, може аналізувати та синтезувати інформацію, засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел лісового законодавства, здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно актуальних проблем лісової політики та вільно їх висловлювати.

– оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач, який повністю опанував і вільно володіє програмовим матеріалом, має системні знання по тематиці дисципліни, має здатність до самостійного пошуку інформації, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою та може аналізувати інформацію з різних джерел лісового законодавства, здатен продукувати нові думки та ідеї стосовно актуальних проблем лісової політики, однак, не в усіх питаннях добирає чітку аргументацію для обґрунтування своєї позиції та думки.

– оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який навчальну програму опанував, але є незначні прогалини у знаннях, вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію та, може продукувати нові думки та ідеї стосовно актуальних проблем лісової політики та застосовувати знання у практичній юридичній діяльності, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

– оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який знає основний програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшої наукової роботи та використання його у майбутній професії, ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою, але допускає помилки при виконанні завдань, хоча при вказівці на помилки, може знайти шляхи їх усунення.

– оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який володіє основним програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшої практичної діяльності, однак, виконання завдань задовольняє мінімальні критерії.

– оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачеві, який виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

– оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачеві, який володіє навчальним матеріалом тільки на рівні репродукування і не може продовжувати навчання за відповідним освітнім рівнем, оскільки не готовий до пошуку, оброблення та аналізу інформації, не може продукувати думки та ідеї.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Семестр 2

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісового права

Тема 1. Теоретичні засади лісового права.

Тема 2. Предмет та основні категорії лісового права.

Тема 3. Джерела лісового права.

Тема 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин.

Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку

Тема 5. Права на ліси.

Тема 6. Організація та ведення лісового господарства.

Тема 7. Відповідальність за порушення лісового законодавства.

Тема 8. Міжнародні відносини у сфері лісового господарства.

6.2. Структура навчальної дисципліни для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин – 90					
	Форма навчання: денна					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семі- нарські)	Лаборатрні	Індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та реалізації лісового права						

Тема 1. Теоретичні засади лісового права	12	2	2			8
Тема 2. Предмет та основні категорії лісового права	10	2	2			6
Тема 3. Джерела лісового права	14	4	2			8
Тема 4. Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин	10	2	2			6
Разом за модулем 1	46	10	8			28
Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лісами на засадах сталого розвитку						
Тема 5. Права на ліси	10	2	2			6
Тема 6. Організація та ведення лісового господарства	10	2	2			6
Тема 7. Відповідальність за порушення лісового законодавства	14	4	2			8
Тема 8. Міжнародні відносини у сфері лісового господарства	10	2	2			6
Разом за модулем 2	44	10	8			26
Разом за семестр	90	20	16			54

**Структура навчальної дисципліни
для заочної форми навчання**

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин - 90					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи формування та ре- алізації лісового права						
Тема 1. Теоретичні засади лісового права	11, 5	1	0,5			10
Тема 2. Предмет та осно- вні категорії лісового права	11	0,5	0,5			10
Тема 3. Джерела лісового права	11, 5	1	0,5			10
Тема 4. Державне регулю- вання та управління у сфері лісових відносин	11	0,5	0,5			10
Разом за модулем 1	45	3	2			40
Змістовий модуль 2. Лісова політика щодо управління лі- сами на засадах сталого розвитку						
Тема 5. Права на ліси	11	0,5	0,5			10
Тема 6. Організація та ве- дення лісового господарс- тва	11	0,5	0,5			10
Тема 7. Відповідальність за порушення лісового за- конодавства	11, 5	1	0,5			10

Тема 8. Міжнародні відносини у сфері лісового господарства	11,5	1	0,5			10
Разом за модулем 2	45	3	2			40
Разом за семестр	90	6	4			80

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		ден-на	за-очна
1	Теоретичні засади лісового права	2	0,5
2	Предмет та основні категорії лісового права	2	0,5
3	Джерела лісового права	2	0,5
4	Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин	2	0,5
5	Права на ліси	2	0,5
6	Організація та ведення лісового господарства	2	0,5
7	Відповідальність за порушення лісового законодавства	2	0,5
8	Міжнародні відносини у сфері лісового господарства	2	0,5
Разом		16	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		очна	за-очна
1	Теоретичні засади лісового права	8	10

2	Предмет, принципи, компоненти та цілі лісового права	6	10
3	Інструменти лісового права	8	10
4	Роль і функції держави в реалізації лісової політики	6	10
5	“Сталий розвиток” та принципи управління лісами	6	10
6	Пріоритети лісового права України	6	10
7	Лісова сертифікація як ринковий інструмент лісової політики	8	10
8	Участь громадськості у процесі прийняття рішень щодо управління лісами та лісовим господарством	6	10
	Разом	54	80

6.5. Перелік підсумкових завдань

1. Місце лісового права в системі екологічного права України.
2. Джерела лісового права.
3. Лісовий кодекс як основне джерело лісового права: характеристика та зміст.
4. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища": характеристика та зміст.
5. Система лісового права.
6. Юридичний зміст поняття «ліс».
7. Категорії лісів.
8. Лісовий фонд України як об'єкт лісових відносин.
9. Лісові ресурси як об'єкт використання.
10. Поняття та види лісових відносин.
11. Право державної власності на ліси.
12. Суб'єкти права постійного користування лісами.
13. Права та обов'язки лісокористувачів.
14. Поняття та зміст лісовпорядкування.
15. Реалізації права постійного користування лісами.
16. Реалізації права тимчасового користування лісами.
17. Правове регулювання заготівлі деревини.

18. Завдання управління у сфері лісових відносин.
19. Суб'єкти та порядок охорони лісів.
20. Ведення обліку лісів.
21. Відповідальність за порушення лісового законодавства.
22. Кримінальна відповідальність за порушення лісового законодавства.
23. Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства.
24. Правовий статус Держлісагенства України.
25. Правовий статус лісової охорони.
26. Порядок спеціального використання лісових ресурсів.
27. Порядок видачі спеціальних дозволів на використання лісових ресурсів.
28. Порядок заготівлі другорядних лісових матеріалів і здійснення побічних лісових користувань в лісах України.
29. Правила заготівлі живиці в лісах України.
30. Правила поліпшення якісного складу лісів.
31. Правила рубок головного користування.
32. Такси для обчислення розміру шкоди заподіяної лісу.
33. Санітарні правила в лісах України.
34. Правила пожежної безпеки в лісах України
35. Компенсація за незаконне добування, знищення або пошкодження видів тваринного і рослинного світу, занесених до Червоної книги України.
36. Які міжнародні угоди та процеси лежать в основі формулювання стратегічних пріоритетів лісової політики України?
37. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні стратегічні пріоритети лісової політики України.
38. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Формулювання і реалізація парадигми сталого управління лісами".
39. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України "Стале, раціональне та багатоцільове використання лісових ресурсів".
40. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету "Розширене відтворення лісових ресурсів".

41. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України “Збереження та відтворення біорізноманіття лісових екосистем”.

42. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України “Підвищення захисних та соціальних функцій лісових екосистем”.

43. Розкрийте зміст стратегічного пріоритету лісової політики України “Розвиток економічних відносин у лісовому секторі”.

44. Назвіть основні групи проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України та дайте їм коротку характеристику.

45. Розкрийте зміст правових проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.

46. Розкрийте зміст лісівничо-екологічних проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.

47. Розкрийте зміст економічних проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.

48. Розкрийте зміст соціальних проблем перехідного періоду лісового сектора економіки України.

49. У чому суть міжнародних ініціатив з формування глобальної екологічної політики?

50. Яка роль конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992) у вирішенні проблем глобальної екологічної політики?

51. Які основні документи прийняті на конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992)?

52. Коротко розкрийте зміст “Декларації Конференції ООН з довкілля та розвитку”.

53. Коротко розкрийте зміст “Порядку денного на XXI століття”.

54. Коротко розкрийте зміст “Рамкової конвенції ООН про зміни клімату”.

55. Коротко розкрийте зміст “Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції ООН про зміни клімату” (1997).

56. Розкрийте тематику міжнародних ініціатив щодо захисту лісів Європи.

57. Назвіть та коротко охарактеризуйте основні законодавчі акти з екологічної політики України.

58. Назвіть основні передумови виникнення лісової сертифікації.
59. Дайте визначення та розкрийте зміст лісової сертифікації.
60. Назвіть основні схеми сертифікації лісів та дайте їхню коротку порівняльну характеристику.
61. Коротко сформулюйте особливості сертифікації лісів за схемою Лісової Наглядової Ради (ЛНР).
62. Які передумови та перспективи сертифікації лісів в Україні?
63. Охарактеризуйте діяльність державних органів управління лісами України щодо налагодження ефективної співпраці з громадськістю.
64. Охарактеризуйте досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу.
65. Охарактеризуйте основні положення діяльності громадських рад при органах державної влади.
66. На чому базуються основи формування лісової політики європейських країн?
67. Які основні еколого-економічні чинники впливають на формування лісової політики європейських країн?

7. РЕКОМЕНДОВАНІ БАЗОВІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Конституція України № 254к/96-ВР від 28 червня 1996 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Лісовий Кодекс України № 3853-12 від 21.01.94 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 17. ст. 99. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>
3. Земельний кодекс України № 2768-III від 25.10.2001 року. *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3. ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
4. Про рослинний світ: Закон України № 591-XIV від 9.04.1999 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22-23. ст. 198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/591-14#Text>
5. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України № 1268-XII від 26.06.91 року. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 41. ст. 546. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
6. Науково-практичний коментар Лісового кодексу України. Г.І. Балюк, А.П. Гетьман, Т.Г. Ковальчук. К. Юрінком Інтер, 2010. 368 с.
7. Екологічне право України: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / за ред.. Каракаша І.І. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.
8. Природноресурсове право України : Навч. посіб. / За ред. І. І. Каракаша. Київ: Істина, 2005. 376 с.
9. Дейнека А.М. Лісове господарство: еколого-економічні засади розвитку. Київ. Знання, 2009. 350 с.
10. Синякевич І.М. Лісова політика: теорія і практика / І.М. Синякевич, І.П. Соловій, О.В. Врублевська та ін. Львів: ЛА "Піраміда", 2008. 612 с.
11. Синякевич І. М. Лісова політика: Підруч. Львів : ЗУКЦ, 2005. 224 с.

12. Інституційна розбудова лісової сертифікації в Україні / П.В. Кравець, П.І. Лакида, Є.О. Кременецька та ін; Київ: ННЦ ІАЕ, 2009. 250 с.
13. Лакида П.І., Кравець П.В. Лісова політика України в перехідний період: проблеми та стратегія / Аграрна наука і освіта. Київ: НАУ, 2001. Т. 2. №1-2. С. 95-99.
14. Матеріали науково-практичного семінару “Удосконалення доступу до інформації та участі громадськості в управлінні лісовим господарством” (Київ, 24 жовтня 2010 р.) // URL: <http://www.fleg.org.ua>.
15. Організація роботи з громадськістю у лісовому господарстві: Метод. посіб. Київ: Атіка, 2008. 140 с.
16. Підліснюк В. Сталий розвиток суспільства: 25 запитань та відповідей. Тлумачний посібник. Київ: Поліграф-експрес, 2001. 28 с.
17. Поляков М.О. Права власності як засіб лісової політики / Науковий вісник НАУ. Зб. наук. праць. Київ: НАУ, 2000. №25. С. 88-94.
18. Самоплавський В.І. Лісове господарство України на зламі тисячоліть / Науковий вісник НАУ. Зб. наук. праць. Київ: НАУ, 2000. №25. С. 11-19.
19. Синякевич І. Економіка лісокористування: Навч. підруч. Львів: УкрЛДТУ, 2000. 396 с.
20. Як громади управляють лісами. Досвід громадського лісогосподарювання у різних країнах світу. Львів : ТОК “Галицька видавнича спілка”. 63 с.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ТЕМ КУРСУ

Семінар_1 «Теоретичні засади лісового права».

Основні питання

1. Поняття лісового права.
2. Місце лісового права як підгалузі екологічного права.
3. Лісові правовідносини.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

4. Охарактеризуйте принципи лісового права.
5. Охарактеризуйте відмінність лісових та екологічних відносин.
6. Сформулюйте та охарактеризуйте поняття лісу.
7. Дайте загальну характеристику системі лісового права.
8. Визначте предмет, метод та завдання лісового права.

До 10 хв на питання.

Семінар_2 «Предмет та основні категорії лісового права».

Основні питання

1. Основні підходи щодо визначення предмету лісового права.
2. Методологія курсу «Лісове право».
3. Сформулюйте поняття та охарактеризуйте суб'єктів, об'єктів лісових відносин.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

4. Проаналізуйте види об'єктів лісових відносин.
5. Проаналізуйте правовий статус суб'єктів лісових відносин.
6. Опишіть особливості положень Лісового кодексу України щодо регулювання лісових відносин.
7. Охарактеризуйте особливості статусу суб'єктів лісової охорони.

До 10 хв на питання.

Семінар_3 «Джерела лісового права».

Основні питання

1. Поняття та класифікація джерел лісового права.
2. Законодавчі та підзаконні акти у системі лісового законодавства.

3. Характеристика Лісового кодексу України.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

4. Надайте характеристику наступних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 49, 63-70, 73, 75, 77, 188-5 КУпАП).

5. Надайте характеристику Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища".

6. Надайте характеристику Порядку спеціального використання лісових ресурсів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2007 року № 761.

7. Надайте характеристику Правил рубок головного користування, що затверджені наказом Державного комітету лісового господарства України 23 грудня 2009 року № 364.

До 10 хв на питання.

Семінар_4 «Державне регулювання та управління у сфері лісових відносин».

Основні питання

1. Завдання державного регулювання та управління у сфері лісових відносин.

2. Повноваження Верховної Ради України у сфері лісових відносин.

3. Повноваження Кабінету Міністрів України у сфері лісових відносин.

4. Компетенція Державного лісового агентства.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

5. Особливості здійснення повноважень обласних, Київської, міських, районних рад у сфері лісових відносин.

6. Особливості здійснення повноважень обласними та районними адміністраціями у сфері лісових відносин.

7. Особливості здійснення повноважень органами місцевого самоврядування у сфері лісових відносин.

До 10 хв на питання.

Семінар_5 «Права на ліси».

Основні питання

1. Загальна характеристика права на ліси.
2. Право державної та комунальної власності на ліси.
3. Право приватної власності на ліси.
4. Набуття права власності на ліси.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

5. Виникнення права приватної власності на ліси.
6. Класифікація прав та обов'язків громадян і юридичних осіб, які мають у приватній власності ліси.
7. Підстави припинення права приватної власності на ліси.

До 10 хв на питання.

Семінар_6 «Організація та ведення лісового господарства.

Основні питання

1. Завдання та змісторганізації лісового господарства.
2. Питання, що регулюються нормативно-правовими актами з ведення лісового господарства.
3. Категорії лісів (поділ лісів за екологічним і соціально-економічним значенням).
4. Зміст та вимоги до ведення лісового господарства.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

5. Порядок використання лісових ресурсів.
6. Порядок відтворення лісів.
7. Охорона і захист лісів.

До 15 хв на питання.

Семінар_7 «Відповідальність за порушення лісового законодавства».

Основні питання

1. Види відповідальності за порушення лісового законодавства.

2. Адміністративна відповідальність за порушення лісового законодавства.

3. Кримінальна відповідальність за порушення лісового законодавства.

4. Види правопорушень у сфері лісового господарства.

До 7 хв на питання.

Питання до дискусії:

5. Особливості відповідальності за незаконну порубку або незаконне перевезення, зберігання, збут лісу.

6. Аналіз положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (ст. 49, 63-70, 73, 75, 77, 188-5 КУпАП).

7. Процедура притягнення до адміністративної відповідальності за порушення лісового законодавства.

8. Процедура притягнення до кримінальної відповідальності за порушення лісового законодавства.

До 10 хв на питання.

Семінар_8 «Міжнародні відносини у сфері лісового господарства».

Основні питання

1. Зміст та роль конференції UNCED в Ріо-де-Жанейро (1992) у вирішенні проблем глобальної екологічної політики.

2. Зміст “Декларації Конференції ООН з довкілля та розвитку”.

3. Зміст “Рамкової конвенції ООН про зміни клімату”.

4. Зміст “Кіотського протоколу до Рамкової Конвенції ООН про зміни клімату” (1997).

5. Зміст Рамкової конвенції про охорону та сталий розвиток Карпат.

До 10 хв на питання.

Питання до дискусії:

6. Опишіть особливості застосування вимог міжнародних договорів.

7. Статус Комітету по лісу та лісовій галузі ЄЕК ООН Європейська лісова комісія ФАО.

8. FRA – оцінка лісових ресурсів.

До 10 хв на питання.

Навчально-методичне видання

Тернущак М. М.

ЛІСОВЕ ПРАВО

Методичні рекомендації

Редактор Іван Ребрик
Технічна редакція Андрія Ребрика

Підписано до друку 16.11.2023.
Формат 60х84/16. Гарнітура Cambria.
Папір офсетний. Умов.-друк. арк. 1,2.
Замовлення № 36.

Видавець ФОП Ребрик Андрій Іванович
Код: 3068416152
Ужгород, вул. Міцкевича, 2/16, кв. 9